

Михайло МЕЛЬНІЙЧУК, Тарас БЕЗСМЕРТНЮК, Вікторія ГОРБАЧ, Людмила ГОРБАЧ

ПЕРСПЕКТИВИ СТВОРЕННЯ МЕРЕЖІ ЕКОЛОГІЧНИХ ТЕХНОПАРКІВ НА ТЕРИТОРІЇ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Стаття присвячена дослідженню теоретичних та практичних аспектів створення та функціонування мережі екотехнопарків на території Волинської області. Запропоновано визначення поняття «екотехнопарк» та зазначено основні функції таких парків. Розглянуто можливість зонування територій технопарків залежно від завдань, які планується на них реалізовувати, а також, їх природної або історико-культурної цінності. Проаналізовано пріоритетні напрями інноваційної діяльності, що передбачають забезпечення екологічно збалансованого соціально-економічного розвитку територіальних громад із впровадженням сучасних методів ведення господарства. Відповідно, визначено основні завдання екотехнопарків на території Волинської області, які полягають у охороні та відновленні природного середовища, сприянні соціально-економічному розвитку територіальних громад, створенні привабливих умов для проживання населення тощо. На основі спільності природного потенціалу та геополітичного чинника, запропоновано виділити понад 20-ти екологічних технопарків на території як однієї, так і декількох територіальних громад. Зокрема, у Ковельському районі доцільно виділити 10 екотехнопарків, у Луцькому – 7, Камінь-Каширському – 3, Володимир-Волинському – 2. Найбільшим серед них стане екотехнопарк «Західний Буг», що межує з Республікою Польща та охоплює два адміністративні райони Волинської області. Також, значними за охопленням території будуть екотехнопарки «Світязь» Ковельського району та «Прип'ять-Стокід» Камінь-Каширського району. Варто зазначити, що проектні технопарки можуть бути включені до загальноєвропейських екомереж. Управління екологічними технопарками пропонується покласти на місцеві органи самоврядування громад, однак, загальне керівництво запропоновано здійснювати центральним органом управління в обласному центрі. Висвітлено можливі джерела фінансування технопарків, якими можуть стати місцеві бюджети територіальних громад.

Ключові слова: технопарк, екологічний технопарк (екотехнопарк), інноваційна діяльність, інноваційна інфраструктура.

Постановка науково-практичної проблеми. Глобалізація економічних процесів змушує постійно зміцнювати конкурентоспроможність економіки країни на світовому товарно-му та фінансовому ринках з урахуванням розвитку науково-технічного прогресу, науково-технологічної бази країни. Для України необхідним і доцільним є використання розгалуженої інноваційної інфраструктури, зокрема еко-технопарків, створення яких є результатом усвідомлення обмеженості природних ресурсів, що зумовлює пошук технологій ресурсозбереження.

Територія Волинської області характеризується значною антропогенною перетвореністю природно-територіальних комплексів, унаслідок проведення осушувальної меліорації, сільськогосподарського освоєння території тощо. Як наслідок, екологічний стан природного середовища значно погіршується. Окрім того, незначний ресурсний потенціал та несприятливі умови для ведення господарства (малородючі ґрунти, значна заболоченість та залісненість території) зумовили слабкий соціально-економічний розвиток регіону. Можливим способом комплексного вирішення зазначених проблем є створення екотехнопарків. Варто зазначити, що проект створення таких парків відповідає концепції сталого економічного розвитку, яка полягає в забезпеченні потреб

людства і створенні комфортного для його проживання умов разом із збереженням навколишнього середовища.

Тому, метою даного дослідження є обґрунтування створення та функціонування мережі екотехнопарків на території Волинської області. Для цього необхідно виконати наступні завдання:

- проаналізувати теоретичні аспекти створення та функціонування технопарків;
- запропонувати визначення поняття «екотехнопарк»;
- виявити пріоритетні напрями інноваційної діяльності та основні завдання екотехнопарків на території Волинської області;
- обґрунтувати розташування еко-технопарків, джерела їх фінансування та здійснення управління.

Актуальність і новизна дослідження. Аналіз світового досвіду показує, що економічне зростання розвинутих країн та їх окремих регіонів вже давно ґрунтується на використанні сфери знань і високих технологій, а їх ефективне поєднання гарантує прогресивний розвиток нації та людства. Однією з найбільш вдалих форм такої інтеграції є технопарки. В умовах загострення екологічних проблем, а також слабого соціально-економічного розвитку територій Волинської області, вирішенням проблем може стати створення екотехнопар-

ків. Тому, в роботі запропоновано проект зі створення мережі екологічних технопарків на території Волинської області, виділено 23 технопарки на основі природних та господарських умов. Запропоновано визначення поняття «екотехнопарк», висвітлено основні напрямки діяльності таких парків та прогностичні результати їх функціонування.

Зв'язок теми статті з важливими науково-практичними завданнями. Необхідність створення та функціонування мережі екотехнопарків в Україні зумовлена об'єктивною необхідністю збереження стану навколишнього природного середовища за допомогою інноваційних передових екотехнологій, наявністю великого науково-технологічного потенціалу, зосередженого у багатьох закладах вищої освіти, академічних та галузевих наукових закладах та широкомасштабною конверсією, що супроводжується вивільненням значного інтелектуального потенціалу, виробничих потужностей і ресурсів, які можна було б організувати у межах нових науково-технологічних структур.

Аналіз останніх публікацій за темою дослідження. Дослідженням проблем інноваційної інфраструктури займаються багато провідних вчених, таких як Л. Горбач [2], В. Нежиборець [8], М. Єрмошенко [9] та ін. Проблеми становлення і функціонування технопарків у світовому господарстві розглядали такі вітчизняні, зарубіжні вчені та економісти, як В. Дергачов [3], Є. Донченко, Т. Чаюн [4] тощо. Зокрема, І. Антіпов [1] аналізував вплив технопарків на інноваційний розвиток. І. Каленюк та О. Сакун висвітлювали основні проблеми українських технопарків [7], А. Продіус, О. Дорошко визначали сутність та призначення технологічних парків [10; 5]. Проте, незважаючи на часткове висвітлення окремих напрямів об'єкта дослідження, проблема розвитку інноваційної інфраструктури та екотехнопарків зокрема в Україні досі залишається недостатньо розкритою, особливо на регіональному рівні.

Викладення основного матеріалу. Технопарк – науково-виробничий територіальний комплекс, головне завдання якого полягає у формуванні максимально сприятливого середовища для розвитку малих і середніх наукомістких інноваційних фірм. У структурі технопарків представлені такі центри: інноваційно-технологічний, навчальний, консультаційний, інформаційний, маркетинговий, юридичний, фінансовий, економічний, екологічний, а також промислова зона [1; 10].

Міжнародна асоціація технологічних

парків дає своє визначення об'єкта інноваційної інфраструктури. На думку асоціації, технопарк – це організація, керована фахівцями, головною метою яких є збільшення добробуту місцевого співтовариства за допомогою просування інноваційної культури, а також конкуренції інноваційного бізнесу та наукових організацій. Для досягнення цих цілей технопарк стимулює й управляє потоками знань і технологій між університетами, науково-дослідними інститутами, компаніями і ринками. Він спрощує створення і зростання інноваційних компаній за допомогою інкубаційних процесів і процесів виведення нових компаній з існуючих [12].

Основною метою створення технопарків є комерціалізація науково-технічної діяльності, швидше просування наукових досягнень у матеріальну сферу. Ефективними організаційними формами співробітництва виробництва із навчальними та науковими закладами є екологічно орієнтовані технопарки (екотехнопарки). Їх розвиток фахівці пов'язують із значними науковими досягненнями і технологічним розвитком за останні роки. Створення таких структур означає якісно нове бачення умов реалізації та забезпечення інноваційних процесів і створення сприятливого середовища, в якому наукові ідеї перетворюються на унікальну конкурентоспроможну науково-технічно-екологічну продукцію, здійснюють черговий ривок у галузі новітніх технологій. Визначальним принципом діяльності будь-якої інноваційної структури є спрямованість на високотехнологічний ринковий продукт [11].

Функціонування екотехнопарків створює сприятливе середовище для творчої праці та оперативного впровадження наукових результатів у виробництво, скорочує цикл «наука – техніка – виробництво», прискорюючи тим самим економічний розвиток регіонів і суспільства загалом.

Основними видами діяльності екотехнопарку є: проведення науково-дослідних, дослідно-конструкторських, інформаційних досліджень і розробок у галузі екології; впровадження новітніх розробок у виробництво; продаж кінцевого наукомісткого та екологічно чистого продукту; надання інформаційних, консультаційних і експертних послуг у галузі екології; організація лекційних курсів із різної тематики [6].

У нашому трактуванні екологічний технопарк (екотехнопарк) – це угруповання сільських поселень, об'єднаних спільним природним потенціалом, наукова, економічна, господарська, соціальна і духовна діяльність яких

забезпечує гармонійні стосунки населення і навколишнього природного середовища. Еко-технопарк – це екологоорієнтована модель організації безпечного і комфортного життєвого простору. Пріоритетом екотехнопарку є безвідходне виробництво і споживання екологічно чистої продукції.

Досвід створення екологічних технопарків на території Волинської області може бути використаний як приклад для подальшого їх розповсюдження у інших областях України. Багатий природно-ресурсний потенціал Волинської області – запорука успішного заснування і розвитку екологічних територіальних угруповань.

Стратегічними пріоритетними напрямками інноваційної діяльності екотехнопарків на території Волинської області є:

- охорона та оздоровлення населення і навколишнього природного середовища;
- виробництво екологічно чистих продуктів споживання;
- високотехнологічний розвиток сільськогосподарства, переробної промисловості та інфраструктури сільської місцевості;
- використання альтернативних відновлюваних джерел енергії;
- впровадження новітніх інформаційних, ресурсозберігаючих, біотехнічних технологій;
- підвищення екологічної культури населення.

Головним завданням екотехнопарків на початковому етапі є стимулювання розвитку територіальних громад. Екотехнопарки спрямовані на створення малих і середніх підприємств, які виходять на ринок із новою технологією або новим продуктом.

До основних завдань екотехнопарків належать:

- соціально-економічний розвиток місцевих територіальних громад;
- збереження і гармонійне використання навколишнього природного середовища;
- створення привабливих умов життя для людей у сільській місцевості;
- вирощування, переробка і реалізація екологічно чистої харчової продукції;
- задоволення попиту жителів індустриальних центрів на відпочинок і лікування;
- екологічна освіта і природоохоронне виховання населення, а також фахівців системи місцевого управління;
- відновлення зникаючих видів рослин і тварин та їх розселення на природних територіях, що особливо охороняються;

– розробка, апробація і доведення до стадії упровадження:

- екологічно орієнтованих методів і прийомів утримання та використання земель різного функціонального призначення: лісопарків, пам'яток природи та інших категорій природних територій, що особливо охороняються, зон масового відпочинку, сільськогосподарських угідь та інших;

- екологічно орієнтованих методів і прийомів експлуатації автомобільних доріг, інженерно-технічних комунікацій, інших об'єктів виробничого і побутового призначення, що є на територіях екотехнопарків;

- методів і прийомів збереження та відновлення біорізноманіття.

Парки матимуть автономну систему енергозабезпечення за рахунок використання відновлюваних джерел енергії. Вони слугуватимуть середовищем використання діючих і апробації нових установок, а також опрацювання способів раціонального використання цих установок у практичній діяльності.

Окрім того, завданнями екологічних парків буде активна робота над формуванням середовища підтримки малих інноваційних підприємств. Поставлені завдання повинні реалізовуватися при неухильному збереженні екології навколишнього середовища і раціональному використанні наявного потенціалу територій України на основі досягнень науково-технічного прогресу.

Екотехнопарки матимуть спеціалізовану природну територію, призначену для опрацювання методів і прийомів збереження, відновлення та раціонального використання природного комплексу з урахуванням специфіки її розташування. За своїм статусом, режимом охорони і природокористування, такі території можна віднести до природних резервів західноєвропейського типу, де допускається включення видозмінених господарською діяльністю природних ділянок, планове регулювання екологічних процесів для відновлення природних комплексів, а також використання їх з метою екологічної освіти за типом національних і природних парків.

У межах екотехнопарків, залежно від їх категорії, цілей та площі території, природних, історико-культурних, містобудівних та інших особливостей можуть бути виділені різні зони і ділянки, у тому числі:

- заповідні ділянки, призначені для використання в природоохоронних і наукових цілях, для забезпечення збереження та (або) відновлення природних екосистем, які мають особливу цінність, рідкісних і зникаючих видів

рослин або тварин, інших об'єктів живої і неживої природи. Заповідні ділянки не втрачають свого статусу при входженні до складу природної території іншої категорії, що особливо охороняється;

– зони охорони історико-культурних об'єктів, призначені для збереження і відновлення об'єктів історико-культурної спадщини, які можуть бути використані в наукових і просвітницьких цілях;

– навчально-екскурсійні зони, призначені для використання в цілях екологічної освіти і виховання населення. В навчально-екскурсійній зоні можуть бути організовані пізнавальні маршрути, екологічні стежки тощо;

– рекреаційні центри, спеціально влаштовані і призначені для масового відпочинку населення;

– фізкультурно-оздоровчі зони, призначені для індивідуальних і групових занять фізкультурою і спеціально влаштовані для цих цілей;

– адміністративно-господарські ділянки, призначені для розміщення і експлуатації об'єктів, необхідних для забезпечення охорони, утримання і використання природних територій, що особливо охороняються, відповідно до їх цілей і завдань;

– ділянки, надані юридичним особам і громадянам, діяльність яких не пов'язана з охороною, утриманням і використанням природних територій, що особливо охороняються, і не суперечить встановленому режиму;

– житлові зони;

– зони ландшафту, який охороняється.

На території екотехнопарків, відповідно до зонування, виділяються ділянки, на яких не допускається господарська діяльність. Окрім того, на територіях екотехнопарків, категорія, режим охорони і використання яких дозволяють здійснення господарській діяльності, не допускаються дії, що завдають шкоду природним об'єктам, у тому числі:

– трансформація ландшафтів, що склалися історично;

– зведення об'єктів капітального будівництва, без погодження із державною екологічною експертизою;

– ведення робіт, які можуть зумовити порушення гідрогеологічного режиму місцевості, ґрунтового покриву, виникнення і розвиток ерозійних і обвальних процесів;

– проведення рубок у період гніздування птахів (із 1 квітня по 31 липня);

– порушення ареалів поширення видів рослин і тварин, віднесених до Червоної кни-

ги, або які є рідкісними на конкретній природній території та особливо охороняються;

– розведення багать, спалювання сухого листя і трави, у тому числі весняні паління;

– заготівля і збір усіх видів рослин та їх частин (за винятком регульованого сінокосіння, здійснюваного з метою запобігання заростання луґів деревною рослинністю);

– самовільні посадки дерев і чагарників, а також інші самовільні дії громадян, спрямовані на облаштування окремих ділянок природної території, що особливо охороняється;

– умисне спричинення шкоди, вилов і знищення, руйнування кубел і нір диких тварин;

– перебування відвідувачів із пневматичною або іншою зброєю, рогатками, сачками та іншими знаряддями відстрілу або вилову тварин;

– проведення масових спортивних, видовищних та інших заходів поза спеціально виділеними для цих цілей місцями;

– зміна функціонального призначення земельної ділянки або її частини, якщо це може призвести до збільшення антропогенного навантаження на природний комплекс території, що особливо охороняється.

На території екотехнопарків, відповідно до їх зонування, дозволяються:

– будівництво будівель і споруд, прокладення доріг та інженерно-технічних комунікацій, необхідних для забезпечення охорони, утримання і використання природної території, що особливо охороняється, відповідно до цілей і завдань її створення;

– ремонт, реконструкція об'єктів і споруд (відповідно до встановлених нормативів), будівництво доріг (у затверджених червоних лініях) та інженерно-технічних комунікацій (в існуючих межах охоронних зон).

Території і природні об'єкти, порушені при виконанні робіт, підлягають відновленню. З метою забезпечення екологічного контролю в межах технопарків необхідно створити екологічні підрозділи, які разом із територіальними органами екологічної безпеки забезпечать збереження та поліпшення природного середовища.

Ідея мережі екологічних технопарків охоплює 9 із 11 напрямів реалізації Всеєвропейської стратегії збереження біологічної і ландшафтної різноманітності (окрім збереження приморських та морських екосистем і гірських екосистем, які відсутні на досліджуваній території) (Софія, 1995). Окрім того, екотехнопарки стануть складовою частиною Загальноєвропейської екологічної мережі. Ці території увійдуть у Смарагдову

мережу Європи, яка розглядається як аналог мережі NATURA–2000 для країн-членів Євро-союзу. Створення запропонованої мережі еко-технопарків зробить вагомий внесок у програми екологічного оздоровлення басейну Дніпра і Західного Бугу – артерій, які живлять Чорне і

Балтійське моря відповідно.

У зв'язку із своїм прикордонним розміщенням і розташуванням на транскордонних автомагістралях, окрім екологічного, еко-технопарки Волинської області матимуть і геополітичне значення (табл. 1).

Таблиця 1

Проектована мережа екотехнопарків на території Волинської області

№ з/п	Назва екотехнопарку	Розташування		Спільний природний потенціал і геополітичні фактори
		Район	Територіальна громада	
1.	Західний Буг	Ковельський	Рівненська	Басейн річки Західний Буг. Лісові масиви. Озера. Державний кордон з Республікою Польща. Транскордонні магістралі.
			Вишнівська	
		Володимир-Волинський	Устилузька	
			Поромівська	
2.	Холопичі	Володимир-Волинський	Литовезька	Басейн річки Турія. Лісові масиви. Озера Транскордонна магістраль.
3.	Турія		Затурцівська	
4.	Сошичний	Камінь-Каширський	Камінь-Каширська	Басейн річки Турія. Лісові масиви. Озера. Сапропель. Торф.
5.	Прип'ять-Стохід (Люб'язь)		Сошиченська	Басейн річок Прип'ять і Стохід. Заповідна територія. Лісові масиви. Озера. Сапропель. Торф. Кордон з Республікою Білорусь. Транскордонна магістраль.
6.	Оконськ		Любешівська	
7.	Перемиль	Луцький	Маневицький	Басейн річки Стир. Джерельна вода. Лісові масиви. Транскордонна магістраль.
8.	Агроцвіт		Берестечківська	Басейн річки Стир. Хрінниківське водосховище. Лісові масиви. Родючі землі. Історичний маршрут.
			Горохівська	Басейн річки Стир, річка Гнила Липа Торф. Цілющі води. Мережа водосховищ. Родючі землі.
9.	Крижівка		Мар'янівська	
10.	Озденіж		Рожищенська	Басейн річки Стир. Лісові масиви. Озера. Торф.
			Рожищенська	Басейн річки Стир. Транскордонна магістраль.
11.	Рокині		Копачівська	
12.	Піддубці		Луцька	Басейн річки Стир. Водосховище. Транскордонна магістраль. Науково-дослідний центр.
13.	Журавка		Підгайцівська	Басейн річки Стир. Водосховище. Транскордонна магістраль.
			Ківерцівська	Басейн річки Стир. Заповідна територія. Цілющі води. Лісові масиви. Торф.
14.	Кульчин		Цуманська	
15.	Волинські Черкаси		Луцька	Басейн річки Стир. Транскордонна магістраль.
			Люблинецька	Басейн річки Турія. Річка Рудка. Транскордонна магістраль. Геометричний центр області.
16.	Тур		Дубівська	Басейн річки Прип'ять. Озера. Сапропель. Лісові масиви. Поклади міді. Кордон з Республікою Білорусь. Транскордонна магістраль.
		Заболоттівська		
17.	Самари	Ковельський	Ратнівська	Басейн річки Прип'ять. Озера. Лісові масиви. Сапропель. Транскордонна магістраль. Кордон з Республікою Білорусь.
18.	Буцин	Самарівська		
			Старовижівська	Басейн річки Вижівка. Лісові масиви. Озера. Транскордонна магістраль.

19.	Синове		Сереховичівська	Басейн річки Турія. Озера. Лісові масиви. Сапропель.
20.	Кримне		Дубечненська	Басейн річки Вижівка. Лісові масиви. Озера. Поклади фосфоритів.
21.	Луків		Луківська	Басейн річки Вижівка. Озера. Лісові масиви. Поклади крейди. Транскордонна магістраль.
22.	Озеряни		Турійська	Басейн річки Турія. Озера. Лісові масиви. Сапропель.
23.	Світязь		Шацька	Басейн річки Прип'ять. Заповідна територія. Лісові масиви. Озера. Сапропель. Курортна територія. Кордон з Республіками Польща та Білорусь. Транскордонні магістралі. Біосферний резерват.

На території Волинської області пропонується утворити 23 екологічних технопарки. Розташування екотехнопарків визначатиметься за принципом наявності:

1) яскраво означеного природно-ресурсного потенціалу (басейни річок, ландшафти, заповідні території, лісові масиви, водойми, поклади корисних копалин тощо);

2) значного геополітичного чинника (кордони і транскордонні магістралі).

У кожному адміністративному районі розташовуватиметься як мінімум два (Володимир-Волинський район), а як максимум десять (Ковельський район) екотехнопарків. Нерівнозначна кількість екотехнопарків у розрізі адміністративних районів пов'язана не лише із відмінними природними та соціально-економічними умовами досліджуваних територій, а й із значною диференціацією площ адміністративних районів (рис. 1).

Найбільший за площею екотехнопарк – «Західний Буг», розташований на території двох адміністративних районів: Ковельського та Володимир-Волинського. До складу екотехнопарку входять п'ять територіальних громад, загальна площа яких становить 1 480 км² (6,7 % площі області).

Другим за розміром території є екотехнопарк «Світязь», який займає всю територію Шацької територіальної громади (30 сіл та 1 селище міського типу) та має загальну площу 761,1 км² (3,4 % площі області). Наступними є: «Прип'ять-Стохід» (або «Люб'язь»), що розміщений на території Любешівської територіальної громади Камінь-Каширського району та «Тур», який охоплює дві територіальні громади Ковельського району: Заболотівську та Ратнівську.

З метою створення конкурентного середовища екотехнопарки бажано створювати не

менше ніж із двох територіальних громад. Однак, унаслідок поширення споріднених господарських чи природних умов на невеликих територіях та значних розмірів окремих територіальних громад, деякі екологічні технопарки доцільніше створювати у межах однієї територіальної громади.

Запропонована схема розташування екотехнопарків, як і їх назви, не є догмою, тому, громадський актив на місцях може внести свої корективи. У процесі визначення точних меж екотехнопарків та складання карти їх розташування слід враховувати також чинник активності територіальних громад.

Загалом, технопарк засновують у визначеній організаційно-правовій формі, він має статус юридичної особи, як комерційна чи некомерційна організація (підприємство) [2]. Тому, для управління екотехнопарками Волинської області передбачається створення центрального органу управління екотехнопарками у вигляді неприбуткової організації. Центральний орган управління доцільно розмістити в обласному центрі. На місцевому рівні управління здійснюватиметься органами самоврядування громад.

Фінансування екотехнопарків здійснюватиметься структурованою й цілісною системою місцевих фінансових інститутів, таких як:

- самостійних місцевих бюджетів;
- місцевих податків і зборів;
- комунальних платежів;
- фінансів комунальних підприємств.

Очікувані результати створення та функціонування мережі екотехнопарків на території Волинської області:

- створення значної кількості нових робочих місць на селі;
- надання поштовху соціально-еконо-

мічному розвитку місцевих малозабезпечених сільських громад;

– внесення вкладу в задоволення всезростаючого попиту жителів індустріальних центрів на відпочинок і лікування, на екологічно чисту продукцію харчування;

– збереження довкілля в стані екологічної збалансованості;

– покращення життя в сільській місцевості, що зупинить процес вимирання сіл і створить умови для зворотної міграції населення з міст у села.

1 : 1 000 000

Рис. 1. Карта розміщення проектних екопарків на території Волинської області

Висновки. Таким чином, проаналізовані концептуальні основи створення та функціонування екопарків як форми інноваційної діяльності підводять до висновку, що сьогодні відбувається масовий перехід до наукомістких технологій, а екопарки є своєрідними осередками гармонійного співіснування людини і природного середовища. Тому, на території Волинської області доцільно створити 23 екологічні технопарки, що сприятимуть не лише екологічній рівновазі, а й економічно-соціальному розвитку території. Для забезпечення ефективного функціонування такі парки варто виділяти на основі наявного природно-ресурсного потенціалу та географічного поло-

ження, а управління та фінансування здійснювати місцевими органами самоврядування.

Перспективи використання результатів дослідження. Створення екопарків має визначальну роль для економіки регіону, адже забезпечить: максимальне зближення науки та екологоорієнтованого виробництва; зниження антропогенного навантаження на навколишнє середовище; структурну переорієнтацію економіки; створення нових робочих місць; удосконалення механізмів інноваційної діяльності; формування інноваційної інфраструктури; утворення нових суб'єктів наукової, науково-технічної та промислової діяльності; реалізація власних наукових розробок за рахунок отрима-

ного фінансування. Запропоновані у роботі практичні рекомендації щодо створення та організації діяльності екотехнопарків можуть

бути використані Волинською обласною радою чи окремими територіальними громадами.

Література:

1. Антипов І. Інноваційний розвиток національної економіки в контексті створення інноваційних інфраструктур в освітній галузі / І. Антипов // Збірник наукових праць Донецького державного університету управління. – 2010. – Вип. 148. – С. 1-8.
2. Горбач Л. М. Інноваційне забезпечення екологічного розвитку: сучасні реалії та перспективи: монографія / Л. М. Горбач. – К.: «Кондор-Видавництво», 2016. – 360 с.
3. Дергачев В. Восхождение к технополисам / В. Дергачев // Бизнес-Информ. – 2007. – № 22. – С. 5-8.
4. Донченко Е. Технопарки, технополисы / Е. Донченко, Т. Чаюн // Рынок металлов. – 2009. – № 5. – С. 62-67.
5. Дорошко О. Технопарки як засіб стимулювання інноваційної діяльності / О. Дорошко // Ефективна економіка. – 2011. – № 1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?op=1&z=507>
6. Емельянов В. А. Рыночная активность предприятия / В. А. Емельянов. – М.: Наука, 2005. – С. 36-43.
7. Каленюк І. Розвиток технопарків в Україні: історія та проблеми становлення / І. Каленюк, О. Сакун // Науковий вісник ЧДІЕУ. – 2011. – № 2(10). – С. 9-15.
8. Нежиборець В. М. Інноваційна інфраструктура: проблеми, перспективи, рішення / В. М. Нежиборець // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2007. – № 5. – С. 60-69.
9. Оцінка інноваційного потенціалу та ефективність його реалізації на підприємствах / за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. М. М. Єрмошенка. – К.: Національна академія управління, 2008. – С. 162-165.
10. Продиус О. Інноваційний розвиток промисловості: реалії та перспективи / О. Продиус // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – № 1, Т. 1. – С. 106-109.
11. Сазонов І. Технопарк, специализированный в области информационных технологий (ИТ-парк), на базе СПбГУТ им. проф. Бонч-Бруевича / И. Сазонов // Инновации. – 2005. – № 9 (86). – С. 39-44.
12. Чудаєва І. Б. Технополіси: економічна суть, причини створення та японський досвід / І. Б. Чудаєва // Економічний часопис-XXI. – 2010. – № 11-12. – С. 55-59.

References:

1. Antypov I. Innovatsiynnyy rozvytok natsional'noyi ekonomiky v konteksti stvorenniya innovatsiynykh infrastruktur v osvritniy haluzi / I. Antypov // Zbirnyk naukovykh prats' Donets'koho derzhavnoho universytetu upravlinnya. – 2010. – Vyp. 148. – S. 1-8.
2. Horbach L. M. Innovatsiyne zabezpechennya ekolohichnoho rozvytku: suchasni realiyi ta perspektyvy: monohrafiya / L. M. Horbach. – K.: «Kondor-Vydavnytstvo», 2016. – 360 s.
3. Dergachev V. Voskhozhdenie k tekhnopolisam / V. Dergachev // Biznes-Infom. – 2007. – № 22. – S. 5-8.
4. Donchenko E. Tekhnoparki, tekhnopolisy / E. Donchenko, T. Chayun // Rynok metallov. – 2009. – № 5. – S. 62-67.
5. Doroshko O. Tekhnoparky yak zasib stymulyuvannya innovatsiynoyi diyal'nosti / O. Doroshko // Efektyvna ekonomika. – 2011. – № 1. [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.etsonomy.nayka.tsom.ua/index.php?op=1&z=507>
6. Emel'yanov V. A. Rynochnaya aktivnost' predpriyatiya / V. A. Emel'yanov. – M.: Nauka, 2005. – S. 36-43.
7. Kalenyuk I. Rozvytok tekhnoparkiv v Ukrayini: istoriya ta problemy stanovlennya / I. Kalenyuk, O. Sakun // Naukovyy visnyk ChDIEU. – 2011. – № 2(10). – S. 9-15.
8. Nezhyborets' V. M. Innovatsiyna infrastruktura: problemy, perspektyvy, rishennya / V. M. Nezhyborets' // Teoriya i praktyka intelektual'noyi vlasnosti. – 2007. – № 5. – S. 60-69.
9. Otsinka innovatsiynoho potentsialu ta efektyvnist' yoho realizatsiyi na pidpryyemstvakh / za nauk. red. d-ra ekon. nauk, prof. M. M. Yermoshenka. – K.: Natsional'na akademiya upravlinnya, 2008. – S. 162-165.
10. Prodius O. Innovatsiynnyy rozvytok promyslovosti: realiyi ta perspektyvy / O. Prodius // Visnyk Khmel'nyts'koho natsional'noho universytetu. – 2010. – № 1, T. 1. – S. 106-109.
11. Sazonov Y. Tekhnopark, spetsyalyzovannyi v oblasti ynformatsyonnykh tekhnolohyy (YT-park), na baze SPbHUT ym. prof. Bonch-Bruevycha / Y. Sazonov // Ynnovatsyy. – 2005. – № 9(86). – S. 39-44.
12. Chudayeva I. B. Tekhnopolisy: ekonomichna sut', prychny stvorennya ta yapons'kyu dosvid / I. B. Chudayeva // Ekonomichnyy chasopys-XXI. – 2010. – № 11-12. – S. 55-59.

Аннотация:

М. М. Мельничук, Т. П. Безсмертнюк, В. В. Горбач, Л. Н. Горбач. ПЕРСПЕКТИВЫ СОЗДАНИЯ СЕТИ ЭКОЛОГИЧЕСКИХ ТЕХНОПАРКОВ НА ТЕРРИТОРИИ ВОЛЫНСКОЙ ОБЛАСТИ

Статья посвящена исследованию теоретических и практических аспектов создания и функционирования сети экотехнопарков на территории Волынской области. Предложено определение понятия «экотехнопарк» и указано основные функции парков. Рассмотрена возможность зонирования территорий технопарков в зависимости от задач, которые планируется на них реализовывать, а также их природной или историко-культурной ценности. Проанализированы приоритетные направления инновационной деятельности, предусматривающие обеспечение экологически сбалансированного социально-экономического развития территориальных общин с внедрением современных методов хозяйствования. Соответственно, определены основные задачи экотехнопарков на территории Волынской области, которые предусматривают охрану и восстановление природной среды, содействие социально-экономическому развитию территориальных общин, создание привлекательных условий для проживания населения. На основе общности природного потенциала и геополитического фактора предложено выделить более 20 экологических технопарков на территории как одной, так и нескольких территориальных общин. В частности, в Ковельском районе целесообразно выделить 10 экотехнопарков, в Луцком – 7, Камень-Каширском – 3, Владимир-Волыньском – 2. Наибольшим среди них станет экотехнопарк «Западный Буг», граничащий с Республикой Польша и охватывающий два

административных района Волынской области. Также значительными по охвату территории будут экотехнопарки «Свитязь» Ковельского района и «Припять-Стоход» Камень-Каширского района. Следует отметить, что проектные технопарки могут быть включены в общеевропейские экосети. Управление экологическими технопарками предлагается возлагать на местные органы самоуправления общин, однако общее руководство предложено осуществлять центральным органом управления в областном центре. Раскрыто возможные источники финансирования технопарков, которыми могут стать местные бюджеты территориальных общин.

Ключевые слова: технопарк, экологический технопарк (экотехнопарк), инновационная деятельность, инновационная инфраструктура.

Abstract:

M. M. Melniichuk, T. P. Bezsmertniuk, V. V. Horbach, L. M. Horbach. PROSPECTS OF CREATION THE NETWORK OF ECOLOGICAL TECHNOPARKS ON THE TERRITORY OF THE VOLYN REGION

Economic growth of developed countries is based on use of modern advances in science and innovative technologies. The creation of technoparks is one of the most common ways of implementation science and technology achievements in the economy, particularly in industry. The use of extensive innovation infrastructure in the form of ecotechnoparks in Ukraine, in particular in the Volyn region will contribute to the development of the economy and environmental protection.

So that, the main purpose of the article is to substantiate the project of creation and operation of a network of eco-technology parks in the Volyn region. The information base of the research includes the scientific works published by L. Horbach, V. Nezhyborets, M. Yermoshenko, V. Derhachov, Ye. Donchenko, T. Chaiun and other.

The article is devoted to the study the theoretical and practical aspects of creation and functioning of the ecotechnoparks in Volyn region. The authors give information about main types of activity of ecotechnoparks and propose the definition of concept « ecotechnopark». Particular attention is paid to the analysis of ways of zoning the territory of eco-industrial parks depending on the purpose of using, natural and historical and cultural value of areas. The priority directions of innovative activity are analyzed. These activities will ensure ecologically balanced socio-economic development of territorial communities with implementation of modern methods of management. Accordingly, it is noted that the main tasks of eco-technology parks in the Volyn region are to protect and restore the natural environment, promote socio-economic development of local communities, create attractive living conditions for the population etc.

The authors offer to create more than 20 ecotechnoparks, which can be allocated based on natural resemblance and geopolitical factor. These parks can be created within the one territorial community or on the area which include two and more communities. According to the project the number of eco-industrial parks will be quite different in a section of district in the Volyn region. In particular, it is planned to create 10 ecotechnoparks in Kovel district, 7 parks – in Lutsk district, 3 – in Kamin-Kashirsky district and 2 – in Volodymyr-Volynsky district. The eco-industrial park «Western Bug» will be the largest of them, border the Republic of Poland and cover territory of two administrative districts of Volyn region. Furthermore, the ecotechnoparks «Svityaz» in Kovel district and «Pripyat-Stokhid» in Kamin-Kashirsky district will comprise significant areas with unique natural features.

It is mentioned that future eco- industrial parks can be included in European eco-networks and will help to ensure the harmonious coexistence of population and nature. According to the project, management of ecotechnoparks will be entrusted to local communities. However, the general management is proposed to be carried out by the central administration, which will be located in the center of Volyn region – Lutsk City. Possible sources of funding for these ecotechnoparks include budgets of local territorial communities, local taxes and fees, utility payments etc.

The authors came to the conclusion that the creation of eco-industrial parks in the Volyn region will contribute to the socio-economic development of the territory, improve the living conditions of the population and improve the ecological state of the environment. The practical recommendations can be used by Volyn Regional Council and territorial communities.

Key words: technopark, eco-industrial park (ecotechnopark), innovative activity, innovation infrastructure.

Надійшла 07.11.2021 р.